

מסורת הש"ס

(א) וְלֵעֵל ט: וְשִׁנְיָ
(ב) לֵעֵל ג: לְקַמֵּן ט:
מְנוּחָה פה, (א) וְלֵעֵל ב:
(ג) לְקַמֵּן ט: וְנִשְׁמַח
(ד) כְּמִי שֶׁנִּימָן, (א) וְלֵעֵל
(ה) כְּמִי שֶׁנִּימָן, (א) וְלֵעֵל
(ו) כְּמִי שֶׁנִּימָן, (א) וְלֵעֵל
(ז) כְּמִי שֶׁנִּימָן, (א) וְלֵעֵל
(ח) כְּמִי שֶׁנִּימָן, (א) וְלֵעֵל
(ט) כְּמִי שֶׁנִּימָן, (א) וְלֵעֵל
(י) כְּמִי שֶׁנִּימָן, (א) וְלֵעֵל
(יא) כְּמִי שֶׁנִּימָן, (א) וְלֵעֵל
(יב) כְּמִי שֶׁנִּימָן, (א) וְלֵעֵל
(יג) כְּמִי שֶׁנִּימָן, (א) וְלֵעֵל
(יד) כְּמִי שֶׁנִּימָן, (א) וְלֵעֵל
(טו) כְּמִי שֶׁנִּימָן, (א) וְלֵעֵל
(טז) כְּמִי שֶׁנִּימָן, (א) וְלֵעֵל
(יז) כְּמִי שֶׁנִּימָן, (א) וְלֵעֵל
(יח) כְּמִי שֶׁנִּימָן, (א) וְלֵעֵל
(יט) כְּמִי שֶׁנִּימָן, (א) וְלֵעֵל
(כ) כְּמִי שֶׁנִּימָן, (א) וְלֵעֵל

תורה אור השלם
1. כי יקח איש אשה
ובקלה ויקח אם לא
תמצא חן בעיניו כי מצא
בה ערות דבר וכתב לה
ספר פרייתו ונתן בידה
ושלחה מביתו:
דברים כד א

גליון הש"ס
תוס' ד"ה ה"ה וכו' תרג
ובו' ע"י משנת מהרי"ל
ח"ב ס' עה:

הגהות הב"ח
(א) ר"ש ד"ה מוקמי
סיפא וכו' תמלה לחודה
מלי כלי' ותמלה דלא
נמקח:

מוסף רש"י

אפילו מצאו באשפה.
ולא נכתב לשם אלה כלל
(קמח"ב) בל גט
שנכתב שלא לשום
אשה, שלא לשם האשה
הזאת, שנכתב לשם אחרת
שמה שם ז', פסול.
דמצי ומצי לה לשמה
(ובח"ב ב) חזק מחירש
שוטה וקטן. ולאו בני
דעה נינהו ואין יטענו
לעשות (כ"ל לעשות) שלח
לנשמה, דמחירש קדושין
(מב) דלן קטן נעשה
שלח, והוא הדין להגן
(ע"ה) שאלו חסד דעת
ואין שליחות לעשות לנשמה
(ע"ה) בטביעות
עינא דקלא, שיתן דעמו
לסמיך בקול (חזק"ב ב).

מוסף תוספות

א. וזכרים, מוס' הר"ש.
ב. דחיק לתורה כר"מ.
מוס' הר"ש, א. תב
לגרש את הגדולה, מוס'
הר"ש, א. אלמא
בתיבה איירי, מוס'
הר"ש, א. ודחלתו
וטופו בכשרות בעינא.
כשיצא: והרי זה צריך
להעיד בפני נכתב, מאיר.
1. דמדאורייתא אפי'
קיום לא בעי, ורבנן הוא
דאצורין, הכא משום
ענותא, כשיצא (ד)הקילו
בו חכמים, מוס' הר"ש.
2. להביא גיטה, מוס'
הר"ש.

והוא שהיה גדול עומד על גביו. ואומר לו כתוב לאורך פלוני. דקסנר
ר"ה מתני' ר"א היה דעבי כתיבה לשמה וסיפא דקאמר שאין קיום
הגט אלא בחותמיו היינו עדי מסירה דרוב גיטין נמסרין בפני
החותמים ואמנעיתא קאי ולא ארישא לכאשורי כתיבת חרש בלא

גדול על גביו: **לדעתיה דנפשיה עבד.**
דהא גדול הוא ר"א ויש בו דעת ואע"פ
שהאומר לו כן שמא הוא גמר בלבו
לשם אחר אבל קטן אין בו דעת
אלא למה שזה מלווהו: **לאו מילתא**
היא דאמר, אלא מעתה עובד
כוכבים וישראל עומד כו' דהוא ס"ל
דפסול ודאי כשר הוא ואפילו אין
ישראל עומד על גביו. וגבי חרש
שוטה וקטן נמי לימא לדרב הונא
דאע"ג דאין גדול עומד על גביו
נמי כשר דמתני' ר"מ היא דלא
נעבי כתיבה לשמה דריש וכתב דקראי'
אחתימת עדים: **דמדקפסיל ליה**
לעובד כוכבים, כסיפא דמתני':

לענין כהנא, לפי שאינו בחותם גיטין
וקידושין ואין אדם נעשה שליח לדבר
שאינו שייך בו וגבי כתיבה שיידיה
ש"מ דוקא קמני כהנא וכתבתי
כשר דקמני טעמא שאין קיום הגט
אלא בחותמיו ולא איכפת לן אם
נכתב שלא לשמה דאי תנא ושייר הוי
ליה נמי לשוירי כסיפא: **הסיף**,
דמניא פסול: **ר"א היא דאמר**
עדי מסירה כרס, וחתומים עדים אינה
מן התורה הילכך וכתב לה אכתב
הגט ונענין כתיבה לשמה: **והא**
ודאי, כי כתיבה עובד כוכבים לאו
לשמה הוא דעובד כוכבים אדעתא
דנפשיה קעביד ומשום הכי תניא
פסול: **אמר רב נחמן אומר היה כו'**,
אחתימתא דמילתא היא וכן מסתבר
דהא כבר מוקמיה רב נחמן כר"מ.
ואית דגרסי והא ודאי עובד כוכבים
כו' בלשון קושיא ופרכינן האה דאמר
רב נחמן עובד כוכבים כשר אמר רב
נחמן כו' תירוצא הוא: **כשהוא כושנו**
כאילו כושנו לשמה, הכי משמע
כשהוא כושנו קמנו לשמה כאילו כושנו
כולו לשמה אלמא לשמה דענין:
מאי לאו כשהוא כושנו לתורף לשמה
כאילו כושנו לעופם לשמה, דמורק
הוא עיקר: **והוא ששייר**, חרש
שוטה וקטן: **מקום הסורף**, וכתב
בן דעת את המורק ולא עבי לאוקמא
בשגדול עומד על גביו ולא לאוקמא
כר"מ: **אינה סורה**, אין שומעין לך:
כאן הודיעך, במשנתנו שזולנו
בכתיבת גיטין הודיעך שאין שום כח
לשמה בכתיבה אלא בחתימה: **והאמר**
רבה דר חנה, לעיל (דף כא):
גבי אין כותבין במחזור ר' אלעזר
היא: **אמוראי**, רבה דר חנה
ורבי זיקא: **ביתג' חזק מחרש**
שוטה וקטן כו', בגמ' מפרש לכולהו:
קנינל הקטן, מיד הצעל להוליקו:
והגדיל קודם שמסרו לה: גמ' ולא

בני דעה נינהו, וגבי שליחות איש
דענין ולא קטן דשליחות נפקא לן
(בקדושין ד' מב). מויקחו להם איש שה
לצית אבותי' אחד לוקח לכולן: **לאו דר היסורא הוא**, דאין להן קידושין ואין גיטין ונהגין בהם וצמידי לנפשיה לא חזי לא מצי למיעבד
שליחותא לאחריני: **הא לא חזר ונשקפה**, דטעמא משום דעה הוא וצריך להיות בן דעת לעשות שליחותו: **דיקא נמי**, דלגבי פתוח
ונסתמא לא תנא דוקא חזר ונתפתח: **מדקמני סיפא כו'**, אלמא היכא דטעמא משום דעה הוא דענין תחלה וסוף אבל סומא לא
הוי טעמא משום דעה ולא דענין תחלה וסוף אלא תחלה לחודה (ב) דלא מצי למימר בפני נכתב, דאי בסומא נמי דוקא נימני כל שתחילתו
וסופו בכשרות: **מהו שיעשה שליח**, לאשה צעלמא: **לקבל גט מיד צעלה**, ותהא מגורשת בקבלתו.
וה"ה נמי להולכה דכולה חדא טעמא היא אלא כן היתה השאלה בצית המדרש: **מדקפסיל לעובד כוכבים**, במתני' כהנא ולא תנא עבד:

פרק שני גיטין

בג.

אלא מעתה עובד כוכבים וישראל עומד כו'. פי' צשלמא בלא
עומד על גביו ויחא דקסנר רב נחמן דאיכא היכרא
דכותבין לשמה ע"פ הצעל אבל צעובד כוכבים ליכא היכרא דלשמה
צהכי אכל למאי דלוקמא בגדול עומד על גביו אפי' עובד כוכבים

נמי אלא ודאי בלא גדול עומד על
גביו מיירי וא"כ הדרא קושיא לרובקין
דהא לאו בני דעה נינהו:

עובד כוכבים דרעיתיה דנפשיה
קעביד, תימא לר"י דצפ'
אין מעמידין (ע"ו דף כו), צעי רבי
יהודה מילה לשמה ואפ"ה קמני ימול
ארמאי ולא אמר דלדעתיה דנפשיה
קא עביד ואומר ר"י דהא דלמור
דלדעתיה דנפשיה עביד היינו שעושה
סמס וגבי גט סמס לאו לשמה קאי
דלמור צריש וצחים (דף ב): משום
דסמס אשה לאו לגירושין עומדת
אכל מילה סממא לשמה קיימא
דלמור צוחים סממא^א לשמן קיימי:
אימא שנחתם שלא לשם אשה.
¹ אע"ג דסיפא קמני יתר

על כן כו' ומוקי לה בגמרא כר"א
מ"מ מה שיכול לדמוק ולהעמיד
כר"מ מעמיד משום דקי"ל דסמס
מתני' ר"מ היא וא"ת והיכי קאמר
שנחתם והא קמני כ"ל שטע קול
סופרים מקרינ וצגמ' מפרש בסופרים
העשויין להחלמא¹ וי"ל דדך סופרים
לכתוב ולחמסו גט כדי להחלמא:
וחזא ששייר מקום התורף, אמאי

דאקשי לעיל והא לאו בני
דעה נינהו אמא לשנויי:
עובד כוכבים נמי דלאו בר היתרא
הוא, הוה מצי למימר משום
דבעינן שזוחס בני צרית אלא ניחא
ליה למימר האי טעמא דשיין אף
צעבד: **במ"י נוספו וצמי נותנו**,
מכאן משמע דלרין שיידי פסלים
שזה הצעל חזי היא אשמו ושמה יש
לחלק דדוקא סומא שיכול להטעמו
יש לחוש יותר שמא יטעוהו:
הוא הדין אע"ג דלא חזר ונתפתח
כו', והא דאמר ציש נוחלין
(צ"ב דף קמח), היה יודע לו עדות עד
שלא נסתמא ונסתמא פסול לעדות²
שאי הכא דגבי גט³ אפי' אשה נאמנת⁴
⁵ מדע דאפילו סומא מעיקרא קאמר
הכא אלא סומא אמאי לא:
אין

היתרא הוא אלא סומא אמאי לא אמר רב ששת לפי שאינו יודע ממי נוסלו
ולמי נותנו מתקין לה רב יוסף היאך⁶ סומא מותר באשתו היאך בני
אדם מותרים בנשותיהם בלילה אלא במביעות עינא דקלא הכא נמי במביעות
עינא דקלא אלא א"ר יוסף יהכא בחוצה לארץ עסקינן דבעי למימר בפני
נכתב ובפני נחתם ולא מצי למימר א"ל אביי אלא מעתה פתוח ונסתמא
דמצי אמר הכי נמי דכשר והא קתני פתוח ונסתמא וחזר ונתפתח כשר
חזר ונתפתח אין לא חזר ונתפתח לא יה"ה דאף על גב דלא חזר ונתפתח
ואידי דקתני שפוי וגשתמה וחזר וגשתמה טעמא דחזר וגשתמה הא לא
חזר וגשתמה לא תנא נמי פתוח ונסתמא וחזר ונתפתח אמר רב אשי
דיקא נמי דקתני זה הכלל כל שתחילתו וסופו בדעת כשר ולא קתני כל
שתחילתו וסופו בכשרות כשר ש"מ בעו מיניה מרבי אמי (ב) עבד מהו שיעשה
שליח לקבל גט אשה מיד בעלה אמר להו מדקא פסיל ליה לעובד כוכבים
מכלל

לצית אבותי' אחד לוקח לכולן: **לאו דר היסורא הוא**, דאין להן קידושין ואין גיטין ונהגין בהם וצמידי לנפשיה לא חזי לא מצי למיעבד
שליחותא לאחריני: **הא לא חזר ונשקפה**, דטעמא משום דעה הוא וצריך להיות בן דעת לעשות שליחותו: **דיקא נמי**, דלגבי פתוח
ונסתמא לא תנא דוקא חזר ונתפתח: **מדקמני סיפא כו'**, אלמא היכא דטעמא משום דעה הוא דענין תחלה וסוף אבל סומא לא
הוי טעמא משום דעה ולא דענין תחלה וסוף אלא תחלה לחודה (ב) דלא מצי למימר בפני נכתב, דאי בסומא נמי דוקא נימני כל שתחילתו
וסופו בכשרות: **מהו שיעשה שליח**, לאשה צעלמא: **לקבל גט מיד צעלה**, ותהא מגורשת בקבלתו.
וה"ה נמי להולכה דכולה חדא טעמא היא אלא כן היתה השאלה בצית המדרש: **מדקפסיל לעובד כוכבים**, במתני' כהנא ולא תנא עבד:

עין משפט

פ' א ב ג מ"י פ"ג מ"ג
גירושין ה' טו ז יח
סמג עשין נ טור ש"ע
א"ת"ש פ"י קנב סעיף ג ד
וע"ש ב"מ ונמ"מ:
פ' ד מ"י פ"ו מהלכות
גירושין ה' ו סמג
עשין נ ט"ש"ע א"ת"ש פ"י
קמא סעיף לא:
פ' ה מ"י שם הלכה ח
ט"ש"ע שם סעיף ב:
פ' ו ז מ"י שם פ"ו
הלכה ט סמג שם
ט"ש"ע א"ת"ש פ"י קמג
סעיף יא:

פסקי ר"י

והוא שהיה גדול עומד על
גביו, פי' ור' אלעזר הוא
דאמר עדי מסירה כרתי
והוא וכתב לה על כתיבה
הגט קאמר ובעי דליהוי
לשמה וכיון בגדול עומד
על גביו ואומר להן
וכבורו לשם פלוני
ופלוני כשר א"ל רב נחמן
אלא מעתה נכרי וישראל
עומד על גביו הכי נמי
דכשר וכת' הכי נמי
והתניא נכרי פסול נכרי
אדעתא דנפשיה קעביד פי'
ולא מתני ביה ישראל
עומד על גביו ורב יהודה
אמר שמואל והוא ששייר
מקום התורף ור' אלעזר
הוא וסיפא דקתני שאין
קיום הגט אלא בחותמיו
היינו עדי מסירה דרוב
גיטין נמסרין בפני
החותמים: הכל כשרים
וכו' בשלמא חרש שוטה
וקטן לאו בני דעה נינהו
ובענין ישראל השליח בר
דעת דומיא דשולחו וכמו
שאין קטן עושה שליח
לצעמו כך אינו נעשה
שליח לאחרים ואפילו
למ"ד לקמן בפ' התקבל
(סד) דקטן זוכה לעצמו
ההם הוא משום דוכיית
קטן מדרבנן אבל לאחרים
אין ענין וזכה ע"י שיבאי דעצמו
שעורת נכרי נמי לאו בר
כריתות הוא ובמדי
דלנפשיה לא חזי לא מצי
למיעבד לאחרני אלא
סומא מ"ט לא ואיסק רב
יוסף הכא בחוצה לארץ
עסקינן ומשום דבעי
למימר בפני נכתב ובפני
נחתם ולא מצי, א"ל אביי
אלא מעתה פקח ונסתמא
דמצי אמר הכי נמי דכשר
וכת' הכי נמי והא קתני
פקח ונסתמא וחזר
ונתפתח חזר ונתפתח אין
לא חזר ונתפתח לא, ה"ה
דאע"ג דלא חזר ונתפתח
ואידי דקתני שפוי
ונתפתח וחזר ונתפתח
דטעמא דחזר ונתפתח הא
לא חזר ונתפתח לא תנא
נמי פקח ונסתמא וחזר
ונתפתח אמר רב אשי
דיקא נמי דקא תני כל
שתחילתו וסופו בדעת ולא
קתני זה הכלל זה ש"מ לא
קאי האי כללא אלא
אשארא בלא סומא: